

ואף דלא כרבי ישמעאל הסובר "יוחלט השור", וונעשה הוא מיד בשעת הנזק בעלים על השור כפי ערך חצי נזקו?

שהרי, אי כרבי ישמעאל, דאמר כל הנזקן על ידי השור רק בגין "בעלי חובות" נינחו לגבותן מן השור, אך לא זכו בשור מידית מאומה, הרי הם אינם צריכים לשאת בתשלום הנזק שלהם, כי הרי השור אינם שליהם. ואם כן, כיצד אמרת כי האי "אחרון אחרון נשכר"? וכי הדין הוא שאחרון אחרון נשכר? והרי "ראשון ראשון נשכר", מיבעי ליה לתנא למיימר! והיינו שהיתה לנו לומר, גובה הראשון, ואם יש בו מותר גובה השני, וכן הלאה?

שהרי יש לנו לדון דין זה כאשר בעלי חובות הבאים לגבות את חובם, שהראשון לחוב קודם לגביה, נמצא הראשון ראשון נשכר.⁽⁶⁾

עשרים וחמשה זוז, ונמצא שהפסידו עתה כל אחד מהם רבע מן התשלום.

גמרא:

שנינו במשנה: שור שנגה ארבעה וחמשה שוררים זה אחר זה, ישלם לאחרון שביהם, ואם יש בו מותר לחזיר לשפנוי. והאחרון אחרון נשכבר, דברי רבי מאיר:

ומקשין עליה:⁽⁵⁾

מתנייתין מני? כדעת מי סוברandi רבי מאיר?

שהרי דבריו הם דלא כרבי ישמעאל הסובר "יושם השור", והנזק הוא רק בגין בעל חוב, ויש לו שעבוד בלבד על השור עד שיגבווהו בית הדין.

ואם כן היה לנו לומר, שהנזק האחרון הוא זה שגובה?

ותירץ רשי': עד כאן לא אמרו שהנזק קודם לבעל חוב, אלא משום שהנזק אינו גובה אלא מגופו, ואילו שאר בעלי החובות גבוהים מכל נכסים המזיק, ולכן קודם להם הנזק; אבל כשהנזק בין שני נזקים, שניהם אינם גבוהים אלא מן השור, בזה דין הוא שבעל החוב המוקדם יותר, קודם לגביה; וראה גם בתוספות שביארו שם את לשון הגמרא בביבור הדין שאם חב דעת שלא הזיק אין גובה תחילתו.

אך הרשות"^א הקשה על רשי', שלפי זה אם אין למזיק נכסים אחרים, מן הדין שיקדם בעל החוב לנזק; ולכן פירוש כהרמב"ד: "דהתם גבי חב עד שלא הזיק הוה ליה לגבי נזק כאפוטיקי של קרקע, ומגופו בלבד משתלם

מתחלקים הנזק והבעלם כפי היחס הקודם, וכשהזיק בשלישית, על כל השותפים לשאת בתשלום הנזקים, ונוטל הנזק השלישי מאה זוז מן השור, וביתריה שהוא מאה זוז נוטל הנזק השני חמשים זוז, והנזק הראשון והבעלם מתחלקים בחמשים הנורדרים, ביחס שווה, וכך אשר באמת אומר רבי שמעון במשנה].

ומטעם זה מתבאר בגמרא, שרבי מאיר דבר באופין אחר.

5. ראה תמצית קושיית הגמרא בהערה של המשנה.

6. הקשה רשי': הרי למדנו לעיל לג באליבא דרבבי ישמעאל: קדמו בעלי חובות [שהיו קודמים לנזק] והגביהו את השור, אפילו היה חייב לו עד שלא הזיק, אין תפיסתם כללם וגובה הנזק,